

BÀN VỀ VIỆC ỨNG DỤNG CÁC PHƯƠNG TIỆN KỸ THUẬT HIỆN ĐẠI HỖ TRỢ CÔNG TÁC GIẢNG DẠY CHUYÊN NGÀNH THÔNG TIN - THƯ VIỆN

Đào Thị Uyên

Trường ĐH Khoa học XH & NV- ĐHQG HN

Xã hội càng phát triển thì con người càng quan tâm và cũng càng đòi hỏi nhiều ở giáo dục. Ngày nay, khi giáo dục đã trở thành lực lượng sản xuất trực tiếp, tham gia một cách quyết định vào việc cung ứng những con người có đủ phẩm chất và tài năng để xây dựng và phát triển nền sản xuất công nghiệp hóa và hiện đại hoá ở nước ta thì giáo dục và đào tạo ở Việt Nam đã bộc lộ ngày càng nhiều bất cập. Một trong những điều bất cập dễ thấy và luôn được bàn đến là tình trạng chậm đổi mới phương pháp giảng dạy, vấn đề sử dụng các phương tiện hỗ trợ cho giảng dạy còn thiếu thốn, lạc hậu. Điều đó đang ảnh hưởng rất lớn vào chất lượng đào tạo nói chung và đào tạo ở bậc đại học nói riêng.

Trước tình hình trên, ngoài việc sử dụng các nhóm phương pháp dạy học truyền thống, nên chăng, chúng ta thử ứng dụng một số phương tiện kỹ thuật hiện đại vào quá trình giảng dạy. Điều này, chắc chắn rằng việc dạy và việc học sẽ được cải thiện lên rất nhiều.

1. Lý do ứng dụng

Thứ nhất: Xã hội của chúng ta đang chuyển mình sang nền văn minh thứ 3 - nền văn minh tri thức. Điều đó cũng nói rằng, thông tin giữ vai trò trọng yếu trong mọi lĩnh vực đời sống xã hội. Số lượng và chất lượng của công nghệ thông tin, cũng như các nguồn tin về tất cả các lĩnh vực ngày càng gia tăng mạnh mẽ. Đây chính là lý do ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình dạy học. Người thầy thì luôn luôn bằng mọi cách cập nhật thông tin, tri thức mới nhất để truyền đạt cho trò, trò cũng say mê bằng mọi cách lĩnh hội tri thức của thầy. Nhưng sự say sưa đó lại dường như luôn đưa họ vào tình trạng thiếu rất nhiều giờ giảng, kéo theo việc thầy cố giảng, trò cố nghe, nguyên nhân của sự mệt mỏi xuất hiện hiện tượng thời gian học quá ít mà lượng cần giảng cơ bản lại nhiều, do đó đề nghị tăng lượng thời gian giảng dạy. Nhưng thực ra, việc tăng thời lượng của mỗi môn học lại không đơn giản chút nào. Đó là cả một quá trình nghiên cứu, sắp xếp, định lượng thành một khung chương trình đào tạo chuẩn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, của Đại học Quốc gia Hà Nội và của Trường.

Thứ hai: Có những bài, hoặc môn học có những đặc thù riêng như, có nhiều mô hình, hình vẽ, biểu đồ, chu trình, con số, dữ kiện thì việc chỉ dùng phương pháp sử dụng nhóm ngôn ngữ có lẽ là chưa thích hợp, thầy và trò mất rất nhiều thời gian cho việc mô tả, kẻ vẽ, mà vẫn không mang lại hiệu quả như mong muốn.

Thứ ba: Trong thời đại công nghệ hiện đại ngày nay, mọi quá trình hoạt động đều có sự tham gia của các phương tiện hiện đại, hiệu quả, năng suất, chất lượng được thực tế chứng minh rất rõ. Và việc đưa phương tiện kỹ thuật vào giảng dạy là điều cần thiết.

Một vài con số rút ra qua nghiên cứu dưới đây cho thấy vai trò của các giác quan trong quá trình tiếp thụ thông tin là rất mạnh:

1% tiếp thu được thông tin qua Ném.

1,5% tiếp thu được thông tin qua Sờ.

3,5% tiếp thu được thông tin qua Ngửi.

11% tiếp thu được thông tin qua Nghe.

83% tiếp thu được thông tin qua Nhìn.

Tỷ lệ kiến thức nhớ được sau khi học:

20% những gì mà ta Nghe.

30% những gì mà ta Nhìn.

50% những gì mà ta Nghe và Nhìn.

80% những gì mà ta Nói.

90% những gì mà ta Nói và Làm.

Các nhà giáo dục Ấn Độ tổng kết:

Tôi nghe tôi Quên.

Tôi nhìn tôi Nhớ.

Tôi làm tôi Hiểu.

Như vậy, phương tiện kỹ thuật hiện đại hỗ trợ cho công tác giảng dạy nó bao gồm: Máy tính, máy chiếu (Overhead hoặc Projector), máy ghi âm, Video, đĩa quang, đĩa mềm, băng hình, phần mềm vi tính, đài, Multimedia, mạng thông tin.

2. Giới thiệu phần mềm hỗ trợ giảng dạy tiện dụng nhất

Phải nói rằng, hiện nay trên thế giới có rất nhiều phần mềm dùng cho công tác giảng dạy, mỗi phần mềm có một thế mạnh riêng cho từng môn học. Nhưng có thể nói phần mềm MicroSoft Power Point là một phần mềm của hãng MicroSoft

chạy trong môi trường Windows là phần mềm được giới các nhà giáo và các nhà quảng cáo, các doanh nghiệp quan tâm nhất. Bởi lẽ MicroSoft Power Point có rất nhiều ưu thế. MicroSoft Power Point có thể giúp ta khắc phục được tất cả những khó khăn mà chúng ta vừa thắc mắc. Bởi nó là một phần mềm rất mạnh, linh hoạt, dễ học và dễ sử dụng.

MicroSoft Power Point giúp ta tạo ra hàng loạt các công cụ trình diễn có minh họa, ta có thể viết văn bản, chèn các loại hình ảnh tĩnh, động, âm thanh, đoạn văn Video phục vụ cho mục đích trình diễn của ta, ta cũng có thể vẽ hình trên các cảnh nhờ công cụ vẽ tiện lợi của Power Point.

Mỗi đối tượng do ta tạo ra, có thể cho hoạt hình theo nhiều cách thức, có thể định thời gian lưu ảnh cho từng cảnh, hoặc tùy ý giữ chậm theo ý của ta,...

Power Point có thể tự động giúp ta định vị các tiêu đề mẹ, con, cháu, ta có thể tùy ý chọn phong chữ tiếng Việt và nếu ta chưa biết sử dụng. Power Point sẽ hướng dẫn từng bước sao cho ta tạo được chương trình trình diễn có hiệu quả nhất, phù hợp nhất với ý đồ của ta.

MicroSoft Power Point cho ta khả năng xuất các File trình diễn dùng cho các mục đích khác nhau: Trình diễn trên màn hình. Chiếu trên máy chiếu đen trắng, chiếu trên các máy chiếu màu, xuất ra các phim dương bản 35mm.

Ta có thể tiết kiệm được thời gian tạo các kiểu dáng cho một cảnh bằng cách sử dụng các file trình diễn mẫu có sẵn trong máy.

Với MicroSoft Power Point 97, nhờ công cụ "Pack and go Wizard" ta có thể đóng gói toàn bộ các Slide trong một file trình diễn để mang tới một máy tính khác trình diễn dù nó chưa được cài đặt Power Point. Điều này thật có lợi khi ta đi

trình diễn ở một nơi xa mà chưa biết rõ cấu hình máy ở nơi đó. Power Point 97 có thể chuyển bản trình bày của ta vào một Power Point web site trên WWW hoặc mạng cục bộ theo dạng HTML.

Hầu hết những môn chuyên ngành Thông tin - Thư viện đều có thể ứng dụng phương tiện giảng dạy hiện đại bằng MicroSoft Power Point 97, có thể ví dụ như môn Cơ giới hóa Tự động hóa Công tác Thông tin - Thư viện. Nội dung kiến thức truyền đạt cho sinh viên của môn này phần lớn là các hình vẽ, cấu tạo dây truyền máy móc, nguyên lý hoạt động các phương tiện tự động hóa trong công tác Thông tin - Thư viện. Ở đây, nếu ứng dụng được phần mềm Power Point thì sẽ phát huy được rất nhiều tác dụng. Ngoài ra ta cũng có thể kết hợp với phần mềm 3DMaX để trình chiếu các máy móc đang hoạt động một cách rất thực. Môn Tổ chức kho tư liệu, hay môn Tổ chức và quản lý công tác Thông tin - Thư viện sử dụng phần mềm này là rất hợp lý và tiện ích, qua phần mềm này người dạy có thể xây dựng cho mình một giáo án bằng các cảnh chiếu hình thức sắp xếp kho sách, cách tổ chức các kho sách, giá sách, hệ thống tra cứu, mô hình thư viện tiêu chuẩn bằng các hình vẽ, ảnh, không gian, môi trường ánh sáng,... Có thể nói ngay cả môn học có tính lý luận cao như môn Thư viện học, hay Thông tin học, Thư mục học thì việc ứng dụng này rất hiệu quả như: Người thầy có thể chiếu các dạng mang tin sơ khai như văn bia, mai rùa, vỏ cây....

Như vậy, nếu Bộ môn chúng ta có một chiếc máy tính và một chiếc máy chiếu Projector cùng với phần mềm Power Point, thì có thể nói đây là một biện pháp tối ưu nhất để giải quyết những bất cập trên. Là một công cụ đắc lực giúp ta gây được ấn tượng, thu hút được sự chú ý của người nghe, góp phần quan trọng để chinh phục người nghe và nâng cao chất lượng của bài giảng. Tuy vậy, chất lượng của buổi trình bày

lại phụ thuộc vào chính khả năng và phương pháp thiết kế bài trình bày của ta. Power Point dù mạnh đến mấy cũng chỉ là một công cụ trợ giúp ta trong việc trình bày rất hiệu quả của ta mà thôi.

3. Một vài kiến nghị

Từ những lý do trên, thiết nghĩ việc đưa các phương tiện kỹ thuật hiện đại hỗ trợ vào công tác giảng dạy đại học là rất cần thiết. Tuy nhiên, việc sử dụng các phương tiện hiện đại sẽ phản tác dụng, nếu chúng ta - đội ngũ cán bộ giảng dạy không biết kết hợp linh hoạt và nhuần nhuyễn các nhóm phương pháp giảng dạy một cách tối ưu và đúng lúc.

Tất nhiên, việc ứng dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại vào phương pháp giảng dạy không đơn giản chút nào. Mọi việc làm đều cần phải nhìn vào hoàn cảnh thực tế của chúng ta. Chúng ta phải từng bước đưa công nghệ dạy học vào giảng dạy. Nhưng trước mắt chúng ta phải tiến hành hình thành một đội ngũ cán bộ giảng dạy biết sử dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại bằng cách mở lớp đào tạo ngắn hạn về việc sử dụng các phương tiện hiện đại để họ không những biết cách sử dụng nó mà còn nhận thức một cách đúng đắn vai trò to lớn của việc đưa các phương tiện hiện đại hỗ trợ công tác giảng dạy, kích thích họ say mê dùng nó, song song với việc đào tạo đó, Bộ môn có thể trước mắt xin Trường hỗ trợ cho trang bị một máy tính, một máy chiếu (Overhead hoặc Projector) để chúng ta dùng trong giảng dạy thường xuyên, khi cần thiết. Tuy nhiên, đây chỉ là những việc làm trước mắt trong điều kiện hiện tại của Nhà trường và của Bộ môn.

Trường Đại học Khoa học Xã hội & Nhân văn là một trung tâm đào tạo các ngành khoa học xã hội nhân văn lớn nhất cả nước với một đội ngũ các nhà khoa học đầu ngành trong cả nước. Nền kinh tế - xã hội luôn vận động và biến đổi

cùng với sự phát triển của khoa học, công nghệ. Trường Đại học Khoa học Xã hội & Nhân văn cũng nằm trong bước chuyển mình của thời đại. Hiện tại, Nhà trường đã và đang từng bước bổ sung trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật hiện đại vào công tác đào tạo. Điều này cũng đòi hỏi ở mỗi người thầy kiến thức sử dụng phương tiện kỹ thuật hiện đại hỗ trợ cho bài giảng nhằm chủ động hơn trong công việc của mình.